

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียน
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี
THE APPLICATION OF IDDHIPADA PRINCIPLES FOR LEARNING OF STUDENTS
IN BODINDECHA (SING SINGHASENI) NONTHABURI SCHOOL

พระครูสังฆรักษ์กมลชัย ญาณโสภโณ¹, พระเมธาวิเชียร², พระมหาวิโรจน์ กุตติโร³
Phrakhru Sangkharak Kamonchai Yannasophano¹, Phramedhavinaiyaros², PhramahaViroj Guttaviro³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี และ 2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นการศึกษา แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test or One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า :

1. นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับปานกลาง

¹ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Student in Master of Art Program in Buddhist Studies, Mahamakut Buddhist University

² ป.ศ.4, อาจารย์ประจำ สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Bali level 4, Lecturer in Buddhist Studies, Mahamakut Buddhist University

³ ป.ศ.6, อาจารย์ประจำ สาขาการวิจัยและพุทธปัญญาวิทยาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Bali level 6, Lecturer in Research and Buddhist Wisdom in Education Faculty of Education Mahamakut Buddhist University

Corresponding author; Email: supercoach0073@gmail.com

(Received: 10 February 2023; Revised: 3 MAY 2023; Accepted: 8 MAY 2023)

2. ผลเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. หลักอิทธิบาท 4 2. นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 3. นนทบุรี

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. to study the application of Iddhipada 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students, Nonthaburi 2. to compare the application of Iddhipada 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students Nonthaburi with different genders, average grades, educational levels, 3. to study suggestions on the application of Iddhipada 4 in learning at Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi. The 234 students in Bodindecha (Sing Singhaseni) Nonthaburi School were selected as sample. The instrument used in this study was questionnaires. The statistics used in the analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, namely t-test and One-way variance test (F-test or One-Way ANOVA) when finding individual differences.

The results of the research were as follows:

1. Students at Bodindecha (Sing Singhaseni) Nonthaburi School have applied the main Iddhipada 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students in Nonthaburi as a whole All 4 aspects are at a moderate level. When separated into each aspect, it was found that the Chanta aspect was at a high level, the Viriya aspect, the Chitta aspect, and the Vimangsa aspect. moderate

2. The comparative results showed that the students of Bodindecha (Sing Singhaseni) Nonthaburi School with gender, average grades, educational. There is an application of the power of power 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students in Nonthaburi as a whole were not significantly different at the .05 level.

Keywords : 1. Principle Iddhipada 4 2. students at Bodindecha (Sing Singhaseni) 3. Nonthaburi School.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกลไก มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อนักเรียนทุกคนเพราะการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนของตนเองเป็นสำคัญเพราะนักเรียนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างตามเป้าหมายได้ทันเวลา เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นอีกด้วย แต่ถ้าขาดความรับผิดชอบแล้วจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ขาดความรับผิดชอบต่อในหลายๆด้านด้วยกัน ได้แก่ การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา การนำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขึ้นมาทำขณะครูสอน ส่งงานไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด ขอบพูดคุยกันเวลาครูสอนการไม่ติดตามงานและแก้ไขงานให้ถูกต้อง พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน และทำให้เกิดปัญหาตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัวอีกด้วยจึงควรปลูกฝังและสนับสนุนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสูงขึ้น และยังขาดความเชื่อถือจากคนอื่นด้วย จึงกล่าวได้ว่าความรับผิดชอบต่อมีความสำคัญและควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า ความรับผิดชอบต่อทางการเรียนเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้นักเรียน เพื่อให้เป็นนักเรียนที่ดีและพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าคนดีและคนเก่งซึ่งเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสูงที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงได้ต้องเคารพกฎหมาย ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อสูง และรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544)

หลักอิทธิบาท 4 เป็นแนวทางการเรียน การทำงานให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้ อย่างแยบคายมีความสำคัญที่ทำให้เกิดความรัก ความพอใจ ความขยัน ความอดทน ความตั้งมั่น และมีความไตร่ตรอง ตรวจสอบผลของงานที่ปฏิบัติ และยังเป็นหลักธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จโดยตรง พอใจในการทำงาน ความเพียรพยายามในการทำงาน ความเอาใจใส่ในการทำงาน และพิจารณา ไตร่ตรองในการทำงาน และมีการวางแผนงาน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มากยิ่งขึ้น ควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีศักยภาพสูงมากยิ่งขึ้นในการปฏิบัติงานตามภาระกิจที่รับผิดชอบ ดังนั้นนักเรียนควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ทั้งระบบ ซึ่งหลักอิทธิบาท 4 นี้คือ รากฐานแห่งความสำเร็จ หนทางสู่ความสำเร็จ เป็นหลักปฏิบัติตนในการเรียน ที่เป็นระบบ ระเบียบครบวงจรมีระบบ การตรวจสอบมีความรับผิดชอบต่อ เมื่อมีปัญหาใดๆ ในการเรียนของตนเองเกิดขึ้นก็สามารถตรวจสอบคิดไตร่ตรองได้ ถ้านักเรียนขาดหลักธรรมอิทธิบาท 4 ก็จะเป็นการเรียน ด้วยความไม่มีฉันทะ คือ ไม่พอใจกับงานที่ตนทำแล้ว ความเกียจคร้านก็จะมากดทับความพากเพียรไม่เกิด ความเอาใจใส่ไม่มีและการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาไม่ออกเฝยขึ้น เพราะขาดหลัก

อิทธิบาท 4 นี้เอง และต้องหมั่นสร้างแรงบันดาลใจ คือ ความปรารถนามุ่งหวังในการเรียนบรรลุจุดหมายอยู่ตลอดเวลา (ฉฐฐรัช ้วยเจริญ, 2557)

ดังนั้น การที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จในการเรียนต้องพัฒนาจากตัวนักเรียน ให้มีใจรักมุ่งมั่นในการเรียน เพื่อความสำเร็จของนักเรียน การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียนน่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดและยังส่งผลดีต่อนักเรียนอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหลักธรรมคำสอนเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนของนักเรียนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียน ของนักเรียน ให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรีที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นการศึกษา แตกต่างกัน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบการประยุกต์อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

3.2 ทำให้ทราบการประยุกต์อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรีที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นการศึกษา แตกต่างกัน

3.3 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการประยุกต์อิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 600 คน (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี, 2564, หน้า 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จำนวน 234 คน โดยวิธีการเปิดตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and

Morgan) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method)

4.2 เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย และระดับชั้นการศึกษา 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 1.00

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS

5. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านฉันทะ	3.69	0.98	มาก
ด้านวิริยะ	3.37	1.05	ปานกลาง
ด้านจิตตะ	3.41	0.99	ปานกลาง
ด้านวิมังสา	3.45	1.07	ปานกลาง
รวม	3.48	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จะมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านฉันทะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิมังสา และด้านวิริยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม

การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4	เพศ	n	\bar{x}	S.D.	t	Sig
ด้านฉันทะ	ชาย	118	3.72	0.65	0.428	0.514
	หญิง	116	3.66	0.70		
ด้านวิริยะ	ชาย	118	3.34	0.74	0.406	0.525
	หญิง	116	3.40	0.76		
ด้านจิตตะ	ชาย	118	3.40	0.80	0.083	0.774
	หญิง	116	3.43	0.74		
ด้านวิมังสา	ชาย	118	3.44	0.77	0.019	0.89
	หญิง	116	3.45	0.75		

*Sig.<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรีจะมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน

การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4	เกรดเฉลี่ย	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig
ด้านฉันทะ	1.01-2.00	24	3.48	0.72	1.332	0.266
	2.01-3.00	88	3.71	0.70		
	3.01-4.00	122	3.72	0.64		
ด้านวิริยะ	1.01-2.00	24	2.90	0.86	5.755*	0.004<.05
	2.01-3.00	88	3.37	0.74		
	3.01-4.00	122	3.45	0.70		

การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4	เกรดเฉลี่ย	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig
ด้านจิตตะ	1.01-2.00	24	2.93	0.88	6.327*	0.002 _{<.05}
	2.01-3.00	88	3.38	0.74		
	3.01-4.00	122	3.53	0.73		
ด้านวิมังสา	1.01-2.00	24	3.08	0.98	3.526*	0.031 _{<.05}
	2.01-3.00	88	3.43	0.69		
	3.01-4.00	122	3.53	0.74		

*Sig.<.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จะมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม ด้านฉันทะ ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม ที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน

การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4	ระดับชั้น การศึกษา	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig
ด้านฉันทะ	ม. 1	62	3.71	0.78	1.331	0.259
	ม. 2	51	3.85	0.58		
	ม. 3	78	3.60	0.67		
	ม. 5	200	4.00	0.00		
	ม. 6	41	3.62	0.60		
	ด้านวิริยะ	ม. 1	62	3.58		
ม. 2	51	3.45	0.66			
ม. 3	78	3.25	0.74			
ม. 5	2	2.79	0.71			
ม. 6	41	3.19	0.65			

การประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4	ระดับชั้น การศึกษา	n	\bar{x}	S.D.	F	Sig
ด้านจิตตะ	ม. 1	62	3.39	0.86	0.882	0.475
	ม. 2	51	3.57	0.71		
	ม. 3	78	3.38	0.82		
	ม. 5	2	3.64	0.30		
	ม. 6	41	3.29	0.59		
ด้านวิมังสา	ม. 1	62	3.42	0.87	1.041	0.387
	ม. 2	51	3.59	0.67		
	ม. 3	78	3.36	0.77		
	ม. 5	2	2.86	0.40		
	ม. 6	41	3.47	0.65		

*Sig.<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จะมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวมด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านวิริยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่ตอบแบบสอบถาม มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ด้านวิมังสา และด้านวิริยะ มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย และระดับชั้นการศึกษาต่างกัน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี เมื่อพิจารณาตามเพศต่างกันพบว่า มีการประยุกต์ใช้ หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ไม่แตกต่างกัน นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา

(สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี เมื่อพิจารณาตามเกรดเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม ด้านฉันทะ ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตามระดับชั้นการศึกษาต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โดยรวม ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านวิริยะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จังหวัดนนทบุรี รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีความมุ่งหวังอยากให้การเรียนของตนนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีความพากเพียรและเสียสละในการเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่ครูมอบหมาย จึงทำให้นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรีนำทุกด้านของอิทธิบาท 4 มาใช้ในระดั้มาก ได้แก่ มีความพอใจในการเรียน มีความเพียรในการเรียนมีความเอาใจใส่ในการเรียน และมีความพิจารณาไตร่ตรองในการเรียน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ (บัญญัติ ท่าทอง, 2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดั้มาก และสอดคล้องกับ รัตติกร เศรษฐโสภณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดั้มากที่สุด

7.2 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเพศ เกรดเฉลี่ย ระดับชั้นการศึกษาแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีเกรดเฉลี่ยต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ไม่แตกต่างกัน และนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ ด้านฉันทะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ บัญญัติ ท่าทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย” พบว่า ผลการเปรียบเทียบข้อมูลการศึกษาความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พระธีรวัต จรณธมโม (คณิงทรัพย์)

ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหาร จัดการ อบต.ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลัก อิทธิบาท 4 เพื่อการบริหารจัดอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า บุคลากรที่มี เพศ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่ง และรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 อย่างรอบด้าน และตระหนักถึงการใช้ความคิด มากกว่าความรู้สึก การใช้ปัญญามากกว่าอารมณ์ให้มากยิ่งขึ้น

8.1.2 ควรจะต้องดำเนินงานด้านพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะให้มี ประสิทธิภาพ รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ครูควรบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ให้ทันสมัย ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

8.2.2 นักเรียนควรการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ

8.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

8.3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการเรียนของนักเรียนโรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี

9. บรรณานุกรม

ฉัตรรักษ์ วยเจริญ. (2557). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล (วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา)*.มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 10)*.กรุงเทพฯ: บิสนเนสอาร์แอนด์ดี.

บัญชา ท่าทอง. (2557). *การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย , กรุงเทพมหานคร.

วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) 23

โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี. นนทบุรี : โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). การประเมินมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากพระเมธาวิเชียรสร, รศ.ดร. และพระมหาวิโรจน์ คุตติวิโร, ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ คณะครู และนักเรียน นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี